

EL BAIX EMPORDÀ
RECURSOS
I ESTRUCTURA ECONÒMICA

CALS, Joan i altres. **El Baix Empordà. Recursos i estructura econòmica.** Barcelona, Caixa d'Estalvis de Catalunya, 1984. 303 ps.

Daquesta obra en són autors un equip d'economistes format i dirigit pel professor de la U. A. B. Joan Cals i per Anna Matas i Rafael Lostado, aquest últim, professor de l'EUEE de Girona.

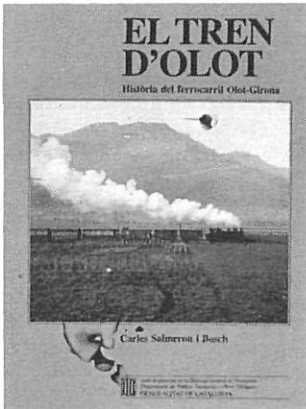
Malgrat la polèmica existent sobre l'adequació de l'estructura comarcal instaurada, de dret però no de fet, l'any 1936 a la canviant realitat socioeconòmica de la Catalunya de l'any 2000, i malgrat la impressió dels històrics ponents en reconèixer "el fet del concepte d'absoluta vaguetat que dominava sobre el nom

comarcal i respecte al concepte de comarca a la major part de les terres catalanes", l'Empordà és, potser, la comarca que per les seves característiques demogràfiques, econòmiques i sociològiques s'escapa més clarament d'aquestes constatacions, i esdevé un entorn geogràfic i humà diferenciat amb una idiosincràcia pròpia i amb o sense Divisió Comarcal.

Aquesta és la imatge que s'extreu de l'excel·lent treball realitzat per aquest equip i que fent palesa la condició d'economistes han sabut combinar la metodologia clàssica dividida en els corresponents apartats sobre el medi físic, sobre la població i sobre els tres grans sectors d'activitat econòmica amb una anàlisi econòmica més acurada que destaca altres aspectes de la vida econòmica i socials no menys importants. Cal remarcar en general, l'esforç realitzat en la recerca, homogeneïtzació, codificació i sobretot interpretació de les dades, la manca d'informació fiable sobre les quals és massa sovint una de les principals dificultats amb què es troba el treball d'anàlisi empírica de la realitat catalana, i en particular, els capítols III, V i VIII per la seva profunditat i bona realització.

Penso, en definitiva, que és un llibre que cal tenir i considerar per tot aquell que vulgui aprofundir en el coneixement històric i de la realitat actual d'aquestes nostres contrades.

FERRAN JUNCA

SALMERON i BOSCH, Carles. **El tren d'Olot. Història del ferrocarril Olot-Girona.** Barcelona, Terminus, 1984. 165 ps.

La línia d'Olot a Girona, oberta a l'explotació entre el 1895 i el 1911, i clausurada lamentablement l'any 1969, constituïu un dels ferrocarrils de via estreta més representatius i populars de Catalunya. La seva història és plena de vicissituds, de serveis i d'incomprensions, i també d'elements tècnics, anecdòtics i humans.

Aquest llibre els sintetitza d'una manera agradable a través dels diversos capítols que hi dedica: ens parla de la història de la

línia, de les locomotores, del material mòbil, de les instal·lacions i de l'arqueologia industrial que ha deixat petja en el paisatge després de la supressió del servei. També aplega dades tècniques, econòmiques i socials, les quals són ofertes en cinc apèndixs.

L'aportació nova de l'obra es refereix a la part tècnica i al material mòbil, i és també notable l'esforç per resseguir la situació actual del traçat. És pobre, en canvi, la part humana i anecdòtica, i hom dedica pocs detalls al que succeí en temps de guerra. Així mateix notem una confusió en la data d'autorització per explotar els serveis de Salt a Girona i la inauguració efectiva d'aquests mateixos serveis. Entre les il·lustracions hi trobem a faltar horaris, bitllets, cupons i accions, a part d'algunes estacions, amb la qual cosa el treball hauria quedat més arrodonit.

Malgrat aquestes constatacions, i d'altres que aquí no s'escauen, el llibre és prou notable i important, molt valuós per les fotografies i les il·lustracions que l'acompanyen, i útil per evocar aquest mitjà de transport tan nostre i tan popular que facilità les comunicacions i els intercanvis comarcals, a través d'un recorregut admirable i variat que vorejava muntanyes alteroses i planes fèrtils. Felicitem l'autor per la feina ben feta i també per la idea de dedicar una col·lecció als trens de Catalunya, iniciada justament amb el llibre del nostre carrilet.

J. CLARA

Bibliografia gironina

Amics de Besalú: **IV Assemblea d'Estudis del seu comtat.** Actes i comunicacions. Camprodon, 1980. Volum II, Olot, 1984, 177 ps.

Annals de l'Institut d'Estudis Gironins. Homenatge a Carles Rahola. Volum XXVI. Anys 1982-83. Girona, Impremta Masó, 1984, 601 ps.

ALBERT I RIBAS, Lluís i altres: **Centenari Cobla-Orquestra Montgrins.** Girona, Diputació, 1985. 167 ps.

BOADAS I RASET, Joan: "Aproximació a les transformacions del litoral català a la primera meitat del segle XVIII", dins **Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya**, Barcelona, 1984, Volum I, ps. 267-279.

CALS, Joan i altres: **El Baix Empordà. Recursos i estructura econòmica.** Barcelona, Caixa d'Estalvis de Catalunya, 1984, 303 ps.

CASTELLS I CALZADA, Narcís: "Els moviments migratoris en la Catalunya moderna: el cas de la immigració envers la ciutat de Girona (1473-1576)", dins **Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya**, Volum I, ps. 65-74.

125 anys de braus a Olot. La plaça de braus d'Olot pel Dr. Joaquim Danés i Torras. Addenda històrica (del 1950 al 1984) per Jaume Tané i Cufí. Olot, Papers de l'Arxiu Casulà, 1984, 69 ps.

CLARA, Josep: "Les fàbriques gironines del segle XVIII", dins **Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya**, Volum I, ps. 545-552.

CUNCHILLOS, Sara: "El cultivo del arroz en el Ampurdán (siglo XVIII)", dins **Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya**, Volum I, ps. 391-398.

DESCHARMES, Robert: **Dalí, la obra y el hombre.** Barcelona, Tusquets, 1984, 460 ps.

ESTALELLA, Helena: "La gran propietat a les comarques gironines", dins **Recerques**, 16 (1984), ps. 71-92.

GINÉS I POU, Josep M.: **L'estany de Banyoles. Comerç i turisme.** Girona, Cambra de Comerç i Indústria, 1984, 23 ps. Institut d'Estudis Ceretans: **Hannibal Pyrenaeum transgreditur.** XXII Centenari del Pas d'Annibal pel Pirineu. 218 a. J. C. - 1982 d. J. C. Puigcerdà, 1984, 199 ps.

MARQUÉS, Josep M.: **Arxiu Diocesà de Girona. Balanç i perspectives.** Girona, Instancopy, 1985, 35 ps.

Bibliografia gironina

MARQUÉS, Josep M.: "Tribunals peculiars eclesiàstic-civils de Catalunya: les contencions i el breu", dins **Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya**, Volum II, ps. 381-392.

MARQUÉS I PLANAGUMÀ, Josep M.: **Pergamins de la mitra (881-1687)**. Arxiu Diocesà de Girona. Girona, Institut d'Estudis Gironins, 1984, 191 ps.

PUIGBERT I SOLÀ, Joaquim: "El calendari festiu d'una comunitat pagesa d'Antic Règim mitjançant les processons: una mirada etnològica des de la Història", dins **Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya**, Volum II, ps. 417-427.

ROTLANT, Antoni: "Un gra de sorra a les Guilleries", dins **L'Avenc**, 78 (gener 1985), ps. 16-21.

SALA I ESQUENA, Josep i Joan TORRES I NALDA, **L'esperanto a Olot**. Olot, Papers de l'Arxiu Casulà, 1984, 50 ps.

SALMERON I BOSCH, Carles: **El tren d'Olot. Història del ferrocarril Olot-Girona**. Barcelona, Terminus, 1984, 165 ps.

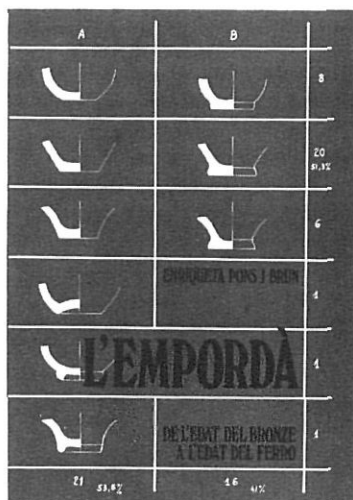
SIMON TARRÉS, Antoni: "Girona a comienzos del ochocientos. Inmigración y crecimiento demográfico", dins **Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya**, Volum I, ps. 133-139.

SUNYER, Xavier: **El paisatge vegetal del Pla de Salt**. Salt, Ajuntament, 1984. 33 ps. + gráf.

TORRAS I RIBÉ, Josep M.: "Aproximació a l'estudi del domini baronial del monestir de Ripoll (1266-1711)", dins **Primer Congrés d'Història Moderna de Catalunya**, Volum I, ps. 203-209.

TORRENT, Emili: **Evolució del transport a Salt**. Salt, Ajuntament, 1984. 32 ps.

VALLÈS I ROVIRA, Carles: **Diccionari de l'Alt Empordà** (Històric, geogràfic, biogràfic, gastronòmic, folklòric...), I. Olot, Aubert, 1984, 188 ps.

PONS I BRUN, Enriqueta. **L'Empordà de l'Edat del Bronze a l'Edat del Ferro**. Girona. Centre d'Investigacions Arqueològiques. 1984. 366 ps.

Obra especialitzada, no en vaes tracta del resum de la tesi doctoral de l'autora llegida l'any 1982, s'ocupa del període de transformació de l'Edat del Bronze a l'Edat del Ferro a l'Empordà.

És estructurada en tres apartats: El primer apartat introdueix el lector amb una descripció geogràfica, geomorfològica i històrica del territori i es presenten les fitxes tècniques dels 56 jaciments sobre els quals s'ha treballat.

En el segon apartat s'estudien detingudament, primer els poblats a l'aire lliure, la

cultura material que proporcionen, la situació topogràfica, els elements que indiquen les condicions climàtiques i el paisatge, i els recursos alimentaris dels quals es disposava. Tot seguit es fa un estudi dels llocs d'enterrament, les estructures, el ritual funerari i l'aixovar que els acompanya.

El tercer apartat inclou les conclusions, la bibliografia i els dibuixos i fotografies fora de text. La bibliografia té una extensió de 673 llibres citats. Els dibuixos de la ceràmica i els altres objectes s'ajusten a les normes internacionals acceptades entre els arqueòlegs mentre que les làmines amb mapes, diagrames o dibuixos que apareixen a dintre el text són ben fets i entenedors.

Es conclouen tres etapes de poblament successives que segueixen l'evolució i generalització de l'habitatge a l'aire lliure, la diversificació dels objectes de bronze i l'aparició dels primers de ferro, la introducció de la incineració com a ritual funerari i el canvi en les estructures de les tombes.

La composició de la població, d'estirp mediterrània, és el resultat de la integració d'un fons indígena de tradició bronze i de l'assentament de noves poblacions de diferent ètnia i economia; es produeix una assimilació enriquidora de les cultures més avançades de la nova població per part dels autòctons, la qual canvià l'estructura socio-econòmica de la població.

Pel que fa la introducció del ferro a Catalunya, Enriqueta Pons es mostra partidària de la hipòtesi clàssica de la via "hallstättica", des de territoris transpirinencs, per via marítima o per terra.

ASSUMPCIÓ TOLEDO

VAYREDA, Montserrat; ROURA, Lluís. **Els pobles de l'Empordà**. Figueres, Art-3, 1984, 319 ps.

Poques vegades un poeta haurà gaudit de tan bon il·lustrador per a les seves composicions, com en el cas dels poemes de Montserrat Vayreda il·lustrats esplèndidament pels quadres de Lluís Roura. I poques vegades també un pintor haurà tingut la sort que els seus quadres fossin tan ben glossats, com les pintures de Lluís Roura ho han estat pels versos de Montserrat Vayreda. Dos noms empordanesos que han unit el seu treball i la seva capacitat creadora per a immortalitzar en

un llibre excel·lent els pobles de l'Empordà, fets poesia i pintura, fets art en una paraula.

El llibre, editat luxosament i acurada per Art-3 de Figueres, és realment un encert. El seu volum considerable, per raó de l'exhaustivitat amb què són coberts pictòricament i poètica la pràctica totalitat dels pobles de l'Empordà, l'Alt i el Baix, és encapçalat per un pòrtic de presentació de la mateixa Montserrat Vayreda i un pròleg d'Anna Maria Dalí, i és clos per les biografies d'ambdós autors, a càrrec de l'escriptora figuerenca M.ª Àngels Anglada la que correspon a Montserrat Vayreda i a cura de Jordi Gimferrer la de Lluís Roura. Tot plegat fa d'aquest llibre una obra magnífica tant pel seu contingut, com per l'impacte visual que produeix en el lector.

Els poemes de Montserrat Vayreda tenen la virtut de fondre la ingenuïtat de la poesia popular amb tot l'encís de la poesia lírica descriptiva de paisatges, tan arrelada en la nostra literatura. Són poemes oberts i sincers amanits amb un lèxic acurat i unes estructures formals precises.

Els quadres de Lluís Roura, molt ben reproduïts en el llibre, ens ofereixen una visió de l'Empordà allargassada, estilitzada, de gran intensitat cromàtica, idealitzada en definitiva per la retina màgica d'un pintor de la terra, que pinta la seva terra perquè la sent i l'estima profundament.

MARIÀNGELA VILALLONGA